

Publikacja współfinansowana ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

**Rozwijanie, uzupełnianie i aktualizacja informacji o zawodach oraz jej upowszechnianie
za pomocą nowoczesnych narzędzi komunikacji – INFODORADCA+**

INFORMACJA O ZAWODZIE

Ratownik medyczny (325601)

Ratownicy medyczni

**Rozwijanie, uzupełnianie i aktualizacja informacji o zawodach oraz jej rozpowszechnianie
za pomocą nowoczesnych narzędzi komunikacji – INFODORADCA+**

Projekt jest współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

INFORMACJA O ZAWODZIE

Ratownik medyczny (325601)

Ratownicy medyczni

Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej, Departament Rynku Pracy

Publikacja opracowana w ramach projektu **Rozwijanie, uzupełnianie i aktualizacja informacji o zawodach oraz jej upowszechnianie za pomocą nowoczesnych narzędzi komunikacji – INFODORADCA+**

Program Operacyjny Wiedza Edukacja Rozwój, Oś priorytetowa II Efektywne polityki publiczne dla rynku pracy, gospodarki i edukacji, Działanie 2.4 Modernizacja publicznych i niepublicznych służb zatrudnienia oraz lepsze dostosowanie ich do potrzeb rynku pracy

PROJEKT NR: POWR.02.04.00-00-0060/16-00

Partnerzy projektu INFODORADCA+:

- DORADCA Consultants Ltd Sp. z o.o., Gdynia
- Instytut Technologii Eksploatacji – Państwowy Instytut Badawczy, Radom
- Instytut Pracy i Spraw Socjalnych, Warszawa
- Centralny Instytut Ochrony Pracy – Państwowy Instytut Badawczy, Warszawa
- PBS Sp. z o.o., Sopot

INFORMACJA O ZAWODZIE

Ratownik medyczny (325601)

© Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej, Departament Rynku Pracy, Warszawa 2018

Kopiowanie i rozpowszechnianie w całości lub w części dozwolone wyłącznie za podaniem źródła.

ISBN 978-83-7789-495-8 [312]

Publikacja bezpłatna

Zdjęcie na okładce autorskie wykonane przez zespół ekspercki.

SPIS TREŚCI

1. DANE IDENTYFIKACYJNE ZAWODU.....	3
1.1. Nazwa i kod zawodu (wg Klasyfikacji zawodów i specjalności).....	3
1.2. Nazwy zwyczajowe zawodu.....	3
1.3. Usytuowanie zawodu w klasyfikacjach: ISCO, PKD	3
1.4. Notka metodologiczna, autorzy i eksperci opiniujący	3
2. OPIS ZAWODU	4
2.1. Synteza zawodu	4
2.2. Opis pracy i sposobu jej wykonywania	4
2.3. Środowisko pracy (warunki pracy, maszyny i narzędzia pracy, zagrożenia, organizacja pracy).....	5
2.4. Wymagania psychofizyczne i zdrowotne.....	6
2.5. Wykształcenie, tytuły zawodowe, kwalifikacje i uprawnienia niezbędne/preferowane do podjęcia pracy w zawodzie.....	7
2.6. Możliwości rozwoju zawodowego, awansu i potwierdzania kompetencji	8
2.7. Zawody pokrewne	8
3. ZADANIA ZAWODOWE I WYMAGANE KOMPETENCJE	8
3.1. Zadania zawodowe	8
3.2. Kompetencja zawodowa Kz1: Wykonywanie zaawansowanych czynności medycznych	9
3.3. Kompetencja zawodowa Kz2: Wykonywanie świadczeń zdrowotnych innych niż medyczne czynności ratunkowe podejmowane przez ratownika medycznego.....	10
3.4. Kompetencje społeczne.....	12
3.5. Profil kompetencji kluczowych dla zawodu.....	13
3.6. Powiązanie kompetencji zawodowych z opisami poziomów Polskiej Ramy Kwalifikacji oraz Sektorowej Ramy Kwalifikacji.....	13
4. ODNIESIENIE DO SYTUACJI ZAWODU NA RYNKU PRACY I MOŻLIWOŚCI DOSKONALENIA ZAWODOWEGO	13
4.1. Możliwości podjęcia pracy w zawodzie	13
4.2. Instytucje oferujące kształcenie, szkolenie i/lub potwierdzanie kompetencji w ramach zawodu	15
4.3. Zarobki osób wykonujących dany zawód/daną grupę zawodów	15
4.4. Możliwości zatrudnienia osób niepełnosprawnych w zawodzie.....	16
5. ODNIESIENIE DO EUROPEJSKIEJ KLASYFIKACJI UMIEJĘTNOŚCI/KOMPETENCJI, KWALIFIKACJI I ZAWODÓW (ESCO)	16
6. ŹRÓDŁA DODATKOWYCH INFORMACJI O ZAWODZIE.....	17
7. SŁOWNIK POJĘĆ	18
7.1. Definicje powiązane z opisem informacji o zawodzie (zawodoznawcze)	18
7.2. Definicje związane z wykonywaniem zawodu (branżowe)	20

1. DANE IDENTYFIKACYJNE ZAWODU

1.1. Nazwa i kod zawodu (wg Klasyfikacji zawodów i specjalności)

Ratownik medyczny 325601

1.2. Nazwy zwyczajowe zawodu

- Ratownik.

1.3. Usytuowanie zawodu w klasyfikacjach: ISCO, PKD

W Międzynarodowym Standardzie Klasyfikacji Zawodów ISCO-08 odpowiada grupie:

- 3258 – Ambulance workers.

Według Polskiej Klasyfikacji Działalności (PKD 2007):

- 86.90.B – Działalność pogotowia ratunkowego.

1.4. Notka metodologiczna, autorzy i eksperci opiniujący

Notka metodologiczna

Opis informacji o zawodzie opracowano na podstawie:

- analizy źródeł (akty prawne, klasyfikacje krajowe, międzynarodowe), źródeł internetowych oraz wyników badań i analiz prowadzonych w projekcie SPO RZL (2006–2007) „Opracowanie i upowszechnienie krajowych standardów kwalifikacji zawodowych”,
- analizy opisu zawodu zamieszczonego w wyszukiwarce opisów zawodów na Wortalu Publicznych Służb Zatrudnienia,
- badań ankietowych prowadzonych w projekcie INFODORADCA+ w maju 2018 r.,
- zebranych opinii od recenzentów, członków panelu ewaluacyjnego oraz zespołu ds. walidacji i jakości informacji o zawodach.

Autorzy i eksperci opiniujący

Zespół Ekspercki:

- Aneta Binkowska – Wojewódzka Stacja Pogotowia Ratunkowego i Transportu Sanitarnego „Meditrans” SP ZOZ, Warszawa.
- Aleksander Kuśnieruk – Centralny Szpital Kliniczny MSWiA, Warszawa.
- Katarzyna Hildt-Ciupińska – Centralny Instytut Ochrony Pracy – PIB, Warszawa.

Zespół ds. walidacji i jakości informacji o zawodzie:

- Maria Konarska – Centralny Instytut Ochrony Pracy – PIB, Warszawa.
- Maria Widerszal-Bazyl – Centralny Instytut Ochrony Pracy – PIB, Warszawa.

Recenzenci:

- Wojciech Gaszyński – Uniwersytecki Szpital Kliniczny nr 1 im. N. Barlickiego, Łódź.
- Krystyna Frydrysiak – Zakład Medycyny Ratunkowej, Uniwersytet Medyczny, Łódź.

Panel ewaluacyjny – przedstawiciele partnerów społecznych:

- Renata Górna – Ogólnopolskie Porozumienie Związków Zawodowych, Warszawa.
- Anna Owsicka – Niezależny Samorządny Związek Zawodowy „Solidarność”, Gliwice.

Data (rok) opracowania opisu informacji o zawodzie: 2018 r.

WAŻNE:

W tekście opisu informacji o zawodzie występują podkreślenia wybranych określeń wraz z indeksem górnym, który wskazuje numer definicji w słowniku branżowym w punkcie 7.2.

2. OPIS ZAWODU

2.1. Synteza zawodu

Ratownik medyczny jest osobą wykonującą zawód medyczny, uprawnioną do udzielania świadczeń zdrowotnych w zakładach opieki zdrowotnej. Udziela szybkiej i sprawnej pomocy o charakterze ratowniczym w nagłych stanach w sytuacji nagłego zagrożenia zdrowotnego, wypadkach i katastrofach przy użyciu sprzętu ochrony osobistej, ratownictwa technicznego i medycznego.

Pracuje w zespołach państwowego ratownictwa medycznego, na szpitalnych oddziałach ratunkowych, w wojsku, straży pożarnej, straży przemysłowej czy firmach świadczących przewozy medyczne. A dodatkowo np. podczas wydarzeń sportowych czy imprez masowych, jako członek zespołu zabezpieczenia medycznego.

Ratownik medyczny może także prowadzić kursy, szkolenia i pokazy z zakresu udzielania kwalifikowanej pierwszej pomocy i medycznych czynności ratunkowych.

2.2. Opis pracy i sposobu jej wykonywania

Opis pracy

Ratownik medyczny wykonuje pracę polegającą na:

- ocenie miejsca zdarzenia pod kątem ewentualnych zagrożeń,
- komunikowaniu się z pacjentem, zwłaszcza w sytuacji kryzysowej,
- ocenie parametrów życiowych pacjenta,
- wykonywaniu medycznych czynności i zabiegów ratowniczych w stanach zagrożenia życia, z uwzględnieniem ich specyfiki i właściwej kolejności postępowania,
- opiece nad pacjentem w trakcie transportu medycznego (w karecie),
- prawidłowym przeprowadzaniu wywiadu dyspozytorskiego²² i instruktażu ratowniczego⁸ dostępnymi środkami łączności,
- prowadzeniu i gromadzeniu dokumentacji udzielonej pomocy, sprawozdań o stanie zdrowia, doznanych obrażeniach, zastosowanych zabiegach i czynnościach ratowniczych (karty informacyjne, wypadkowe, transportowe, książka zgłaszania wezwań, książka raportów).

Sposoby wykonywania pracy

Ratownik medyczny stosuje metody, techniki, procedury i sposoby związane z:

- przekazywaniem pacjentów personelowi ambulatoriów, izb przyjęć i innych jednostek (z wypełnianiem odpowiedniej dokumentacji),
- podejmowaniem działań z zakresu pierwszej pomocy przedlekarskiej (m.in. przywracanie drożności dróg oddechowych metodami bezprzyrządowymi i przyrządowymi, resuscytacja krążeniowo-oddechowa)
- podejmowaniem prawidłowego postępowania przeciwwstrząsowego, w tym postępowania w urazach ciała (tamowanie krwotoków, unieruchamianie i zabezpieczanie złamań),
- ustalaniem wskazań co do kolejności leczenia i transportu pacjentów oraz podejmowania zleconego przez kierownika zespołu optymalnego postępowania ratowniczego, chroniącego zdrowie, życie poszkodowanych i transportowanych osób,
- posługiwaniem się sprzętem ochrony osobistej (aparaty oddechowe, ubrania ochronne zabezpieczające przed wysoką temperaturą, kwasami, ługami, gazami) i medycznym (aparaty zapewniające drożność dróg oddechowych, urządzenia do elektroterapii i tlenoterapii, urządzenia

do unieruchamiania i transportu chorych w zakresie niezbędnym dla udzielenia pomocy zagrożonym utratą życia, poszkodowanym i transportowanym),

- zapobieganiem zakażeniom przez stosowanie zasad aseptyki i antyseptyki,
- przeprowadzaniem kontroli leków, materiałów opatrunkowych, środków i sprzętu ratowniczego, które stanowią wyposażenie zespołu lub oddziału.

Więcej szczegółowych informacji znajduje się w sekcjach: 3.1. Zadania zawodowe oraz 3.2, 3.3, 3.4. Kompetencje zawodowe.

2.3. Środowisko pracy (warunki pracy, maszyny i narzędzia pracy, zagrożenia, organizacja pracy)

Warunki pracy

W zależności od miejsca pracy, jej warunki, organizacja i związane z nią zagrożenia są różne. Medyczne czynności ratunkowe wykonywane są w różnych porach dnia i nocy, a także w różnych warunkach terenowych, często pod presją czasu i w obecności świadków zdarzenia oraz rodziny pacjenta. W zespole ratownictwa medycznego (ZRM) pracuje się w zespołach 2- lub 3-osobowych, zaś w szpitalach w zespole pod nadzorem lekarza.

Należy pamiętać o zagrożeniu epidemiologicznym, stąd istotne jest używanie środków ochrony indywidualnej. W trakcie wykonywania pracy ratownicy narażeni są na stres i wypalenie zawodowe.

Więcej informacji znajduje się w sekcji: 4.1. Możliwości podjęcia pracy w zawodzie.

Wykorzystywane maszyny i narzędzia pracy

Ratownik medyczny w działalności zawodowej wykorzystuje:

- sprzęt służący do diagnostyki stanu pacjenta i monitorowania jego czynności życiowych: ciśnieniomierz, pulsoksymetr¹⁶, kapnograf/kapnometr⁹, glukometr⁷, defibrylator⁵ oraz elektrokardiograf w celu wykonania EKG bądź teletransmisji²⁰ do oddziału kardiologicznego w celu weryfikacji zapisu EKG i wykluczenia stanów nagłego zagrożenia zdrowotnego, USG²¹, kardiomonitor¹⁰, analizator parametrów krytycznych² ocenianych z krwi obwodowej,
- sprzęt służący do wykonywania procedur terapeutycznych: do elektroterapii – defibrylator, do udrażniania dróg oddechowych – ssak¹⁹, do prowadzenia wentylacji zastępczej – respirator¹⁷, automatyczne urządzenie do kompresji klatki piersiowej, pompa infuzyjna¹⁵ do podawania leków w dłuższym przebiegu,
- sprzęt służący do transportu pacjenta: nosze transportowe, deska ortopedyczna, krzeselko kardiologiczne, nosze próżniowe¹², wózek, podbieraki¹⁴, pas miedniczy¹³, wózek inwalidzki, łóżko szpitalne,
- drobny sprzęt medyczny do zabezpieczenia pacjenta i w celu zastosowania farmakoterapii, udrożnienia dróg oddechowych, unieruchomienia złamań, tamowania krwotoków,
- środki do dezynfekcji i stosowanej aseptyki.

Organizacja pracy

Praca w zawodzie **ratownik medyczny** wykonywana jest najczęściej w systemie zmianowym 12- lub 24-godzinny (dzień, noc). Świadczenia medyczne mogą być realizowane w trybie etatowym lub kontraktowym (własna działalność gospodarcza).

W zależności od miejsca pracy modele organizacji pracy są różne. W zespołach ratownictwa medycznego praca wykonywana jest na miejscu zdarzenia, np. w domu pacjenta, na ulicy, w miejscu publicznym oraz podczas transportu pacjenta. W oddziałach szpitalnych praca wykonywana jest na oddziale pod nadzorem lekarza.

Zagrożenia mające wpływ na bezpieczeństwo pracy człowieka

Ratownik medyczny może być narażony na:

- zakażenie chorobami zakaźnymi w związku z bezpośrednim kontaktem z materiałem zakaźnym pochodzącym od chorych,
- urazy spowodowane ostrymi narzędziami, igłami itp., oparzeniami na skutek kontaktu z gorącymi powierzchniami, uszkodzonym sprzętem elektrycznym, substancjami żrącymi itp.,
- dolegliwości ze strony układu mięśniowo-szkieletowego spowodowane dźwiganiem pacjentów, pracą wykonywaną w pozycji stojącej itp.,
- wystąpienie zespołu „wypalenia zawodowego” w wyniku pracy zmianowej, sytuacji stresowych i dużej odpowiedzialności zawodowej oraz innych psychologicznych i organizacyjnych czynników (pacjenci agresywni, roszczeniowi, śmierć pacjenta),
- ryzyko wypadku komunikacyjnego w związku z pracą w karetce pogotowia ratunkowego czy lotniczego pogotowia ratunkowego,
- choroby skóry, błon śluzowych oraz układu oddechowego.

2.4. Wymagania psychofizyczne i zdrowotne

Wymagania psychofizyczne

Dla pracownika wykonującego zawód **ratownik medyczny** ważne są:

w kategorii wymagań fizycznych

- wysoka ogólna wydolność fizyczna,
- duża sprawność układu mięśniowego,
- duża sprawność układu kostno-stawowego,
- duża sprawność układu krążenia,
- duża sprawność układu oddechowego,
- duża sprawność narządu słuchu,
- duża sprawność zmysłu wzroku,
- duża sprawność zmysłu węchu,
- sprawność narządów równowagi;

w kategorii sprawności sensomotorycznych

- ostrość wzroku i słuchu,
- widzenie o zmroku,
- czucie dotykowe,
- powonienie,
- szybki refleks,
- spostrzegawczość,
- koordynacja wzrokowo-ruchowa,
- zręczność rąk i palców,
- brak lęku przed wysokością;

w kategorii sprawności i zdolności

- uzdolnienia kierownicze i organizacyjne,
- zdolność koncentracji uwagi,
- zdolność podejmowania szybkich i trafnych decyzji,
- podzielność uwagi,
- umiejętność szybkiej analizy sytuacji,
- dobra pamięć,
- logiczne rozumowanie,
- łatwość wypowiadania się w mowie i piśmie,
- uzdolnienia techniczne,

- zdolność postępowania z ludźmi,
- zdolność podporządkowania się,
- zdolność przekonywania,
- zdolność współdziałania,
- zdolność nawiązywania kontaktu z ludźmi,
- uzdolnienia rachunkowe;

w kategorii cech osobowościowych

- umiejętność pracy w szybkim tempie,
- łatwość przechodzenie z jednej czynności do drugiej,
- wytrzymałość na długotrwały wysiłek,
- odporność emocjonalna,
- samokontrola,
- empatia,
- gotowość do pracy w warunkach izolacji,
- gotowość do pracy w nieprzyjemnych warunkach środowiskowych,
- inicjatywność,
- wytrwałość, cierpliwość,
- dokładność,
- odwaga.

Więcej informacji znajduje się w sekcjach: 3.5. Kompetencje społeczne; 3.6. Profil kompetencji kluczowych dla zawodu.

Wymagania zdrowotne

Do wykonywania zawodu **ratownik medyczny** potrzebna jest dobra sprawność psychofizyczna. Praca ta jest wykonywana w różnych warunkach terenowych i o różnych porach dnia i nocy. Wymaga znacznej odporności psychicznej.

WAŻNE:

O stanie zdrowia i ewentualnych przeciwwskazaniach do wykonywania zawodu orzeka lekarz medycyny pracy.

Więcej informacji znajduje się w sekcji: 4.4. Możliwości zatrudnienia osób niepełnosprawnych w zawodzie.

2.5. Wykształcenie, tytuły zawodowe, kwalifikacje i uprawnienia niezbędne/preferowane do podjęcia pracy w zawodzie

Wykształcenie niezbędne do podjęcia pracy w zawodzie

Zawód **ratownik medyczny** może wykonywać osoba, która ukończyła studia wyższe I stopnia na kierunku (specjalności) ratownictwo medyczne.

Tytuły zawodowe, kwalifikacje i uprawnienia niezbędne/preferowane do podjęcia pracy w zawodzie

Tytuł licencjata lub magistra z ratownictwa medycznego.

Więcej informacji znajduje się w sekcji: 4.2. Instytucje oferujące kształcenie, szkolenie i/lub potwierdzanie kompetencji w ramach zawodu.

2.6. Możliwości rozwoju zawodowego, awansu i potwierdzania kompetencji

Możliwości rozwoju zawodowego i awansu

Ratownik medyczny ma prawo i obowiązek doskonalenia zawodowego poprzez korzystanie z różnych form kształcenia.

Obecnie (2018 r.) nie ma jednak studiów II stopnia na kierunku ratownictwo medyczne. Możliwa jest nauka na wyższej uczelni na studiach II stopnia w zakresie zdrowia publicznego, bezpieczeństwa wewnętrznego, obrony narodowej. Studia te prowadzi wiele uczelni w całym kraju.

Po 5 latach pracy na stanowisku ratownika medycznego można zostać starszym ratownikiem medycznym. Według stanu na rok 2018 kursy samokształceniowe nie dają możliwości zwiększenia uprawnień zawodowych.

Możliwości potwierdzania kompetencji

W ciągu okresu rozliczeniowego (5 lat) ratownik medyczny zobowiązany jest zdobyć 200 punktów edukacyjnych. Rozliczenie z punktów edukacyjnych odbywa się w Wydziale Zdrowia Urzędu Wojewódzkiego na terenie województwa, w którym ratownik medyczny zamieszkuje lub wykonuje zawód.

Więcej informacji można uzyskać w Bazie Usług Rozwojowych <https://uslugirozwojowe.parp.gov.pl> oraz Zintegrowanym Rejestrze Kwalifikacji <https://rejestr.kwalifikacje.gov.pl>

2.7. Zawody pokrewne

Osoba zatrudniona w zawodzie **ratownik medyczny** może rozszerzać swoje kompetencje zawodowe w zawodach pokrewnych:

Nazwa zawodu pokrewnego zgodnie z Klasyfikacją zawodów i specjalności	Kod zawodu
Pielęgniarka	222101
Opiekun medyczny ^s	532102

3. ZADANIA ZAWODOWE I WYMAGANE KOMPETENCJE

3.1. Zadania zawodowe

Pracownik w zawodzie **ratownik medyczny** wykonuje różnorodne zadania, do których należą w szczególności:

- Z1 Wykonywanie czynności medycznych w warunkach zespołu ratownictwa medycznego (w tym lotniczego pogotowia ratunkowego) na miejscu zdarzenia.
- Z2 Wykonywanie czynności medycznych w warunkach oddziału szpitalnego (SOR, OIOM itp.).
- Z3 Przyjmowanie wezwań i wydawanie dyspozycji odpowiedniej ilości sił i środków do miejsca zdarzenia jako dyspozytor medyczny.
- Z4 Organizowanie i prowadzenie zajęć z zakresu pierwszej pomocy, kwalifikowanej pierwszej pomocy oraz medycznych czynności ratunkowych.
- Z5 Transportowanie osób w stanie nagłego zagrożenia zdrowotnego.
- Z6 Organizowanie i uczestniczenie w obstarwie medycznej.

3.2. Kompetencja zawodowa Kz1: Wykonywanie zaawansowanych czynności medycznych

Kompetencja zawodowa Kz1: Wykonywanie zaawansowanych czynności medycznych obejmuje zestaw zadań zawodowych Z1, Z2, Z3, do realizacji których wymagane są odpowiednie zbiory wiedzy i umiejętności.

Z1 Wykonywanie czynności medycznych w warunkach zespołu ratownictwa medycznego (w tym lotniczego pogotowia ratunkowego) na miejscu zdarzenia	
WIEDZA – zna i rozumie:	UMIEJĘTNOŚCI – potrafi:
• Prawidłowość struktur organizmu ludzkiego: komórek, tkanek, narządów, układów; • Zaburzenia w strukturach komórkowych, tkankowych, narządowych i układowych wywołanych chorobą lub urazem; • Mechanizmy prowadzące do nagłego zagrożenia zdrowia i życia; • Objawy, przebieg i sposoby postępowania w określonych stanach klinicznych; • Czynniki ryzyka zdrowotnego i zagrożenia życia; • Podstawowe działanie leków; • Zasady aseptyki i antyseptyki; • Zasady pozyskiwania informacji niezbędnych do oceny i opisu zdarzenia; • Zasady postępowania w zdarzeniach mnogich, masowych i katastrofach; • Procedury wezwania i łączności z lotniczym pogotowiem ratunkowym (LPR); • Organizację, funkcjonowanie i finansowanie systemu Państwowego Ratownictwa Medycznego oraz organizację i funkcjonowanie innych służb i organizacji powołanych do niesienia pomocy.	• Wdrażać postępowanie adekwatne do rozpoznanego stanu nagłego zagrożenia życia; • Rozpoznawać stany nagłego zagrożenia zdrowotnego; • Oceniać stan pacjenta, jego świadomość w celu ustalenia dalszego postępowania; • Przeprowadzać wywiad medyczny z pacjentem, jego rodziną, świadkiem zdarzenia; • Wyjaśniać pacjentowi istotę jego dolegliwości i uzasadniać decyzję o sposobie dalszego postępowania terapeutycznego; • Układać pacjenta w pozycji właściwej dla rodzaju schorzenia lub odniesionych urazów; • Prowadzić zaawansowane czynności resuscytacyjne u dorosłych i dzieci; • Przywracać drożność dróg oddechowych metodami bezprzyrządowymi i przyrządowymi; • Wykonywać elektroterapię właściwą dla danego schorzenia; • Monitorować czynności układu oddechowego, krążeniowego; • Prowadzić wentylację zastępczą z użyciem respiratora transportowego; • Rozpoznawać znamiona śmierci; • Wdrażać farmakoterapię właściwą dla danego schorzenia; • Wykonywać dożycie dożylnie i doszpikowe; • Podawać leki drogą dożylną, doszpikową, domięśniową, podskórną; • Stosować się do zasad aseptyki i antyseptyki; • Komunikować się z pacjentem i jego rodziną, świadkiem zdarzenia; • Prowadzić dokumentację medyczną; • Dokonywać <u>segregacji medycznej (Triage)</u>¹⁸; • Działać zespołowo, udzielając pomocy, w trudnych warunkach terenowych w dzień i w nocy oraz w warunkach znacznego obciążenia fizycznego i psychicznego; • Stosować się do procedur wezwania i łączności z lotniczym pogotowiem ratunkowym; • Stosować się do zasad funkcjonowania i finansowania systemu Państwowego Ratownictwa Medycznego.

Z2 Wykonywanie czynności medycznych w warunkach oddziału szpitalnego (SOR, OIOM itp.)	
WIEDZA – zna i rozumie:	UMIEJĘTNOŚCI – potrafi:
• Procedury specjalistyczne w stanach nagłych realizowane w danym oddziale szpitalnym; • Strukturę i organizację systemu ochrony zdrowia na poziomie krajowym i globalnym; • Prawdopodobieństwo struktur organizmu ludzkiego: komórek, tkanek, narządów, układów; • Mechanizmy prowadzące do nagłego zagrożenia zdrowia i życia; • Objawy, przebieg i sposoby postępowania w określonych stanach klinicznych; • Mechanizmy regulacji wszystkich narządów i układów oraz rozumie zależności istniejące między nimi; • Mechanizmy działania leków; • <u>Zasady dekontaminacji</u>⁶; • Zasady pielęgnacji pacjenta unieruchomionego; • Preparaty krwi zastępczej; • Zasady cewnikowania żył centralnych i posługiwanie się dojściem do żył centralnych; • Zasady aseptyki i antyseptyki, dezynfekcji i sterylizacji.	• Stosować się do zasad obowiązujących w danym oddziale szpitalnym; • Dokonywać segregacji medycznej wewnątrzszpitalnej pacjenta (Triage); • Prowadzić dokumentację medyczną; • Skutecznie komunikować się z pacjentem i jego rodziną (opiekunem); • Skutecznie komunikować się z innymi pracownikami; • Rozpoznawać stan nagłego zagrożenia życia; • Monitorować czynności życiowe pacjenta; • Prowadzić wentylację zastępczą przy użyciu worka samorozprężalnego i respiratora transportowego; • Układać pacjenta do badania zależnego od rodzaju badania obrazowego; • Wykonywać procedury medyczne bez nadzoru i pod nadzorem lekarza; • Pobierać krew, zabezpieczać materiał do badań laboratoryjnych, mikrobiologicznych i toksykologicznych; • Organizować transport pacjenta w warunkach szpitalnych do domu lub innej jednostki leczniczej; • Wykonywać dojsię dożylną i doszpikową; • Podawać leki drogą dożylną, doszpikową, domięśniową, podskórną; • Stosować się do zasad aseptyki i antyseptyki oraz dezynfekcji i sterylizacji.

3.3. Kompetencja zawodowa Kz2: Wykonywanie świadczeń zdrowotnych innych niż medyczne czynności ratunkowe podejmowane przez ratownika medycznego

Kompetencja zawodowa Kz2: Wykonywanie świadczeń zdrowotnych innych niż medyczne czynności ratunkowe podejmowane przez ratownika medycznego obejmuje zestaw zadań zawodowych Z3, Z4, Z5, Z6, do realizacji których wymagane są odpowiednie zbiory wiedzy i umiejętności.

Z3 Przyjmowanie wezwań i wydawanie dyspozycji odpowiedniej ilości sił i środków do miejsca zdarzenia jako dyspozytor medyczny	
WIEDZA – zna i rozumie:	UMIEJĘTNOŚCI – potrafi:
• Strukturę i organizację systemu ochrony zdrowia na poziomie krajowym i globalnym; • Procedury wezwania i zasady łączności z LPR; • Organizację, funkcjonowanie i finansowanie systemu Państwowego Ratownictwa Medycznego oraz organizację i funkcjonowanie innych służb i organizacji powołanych do niesienia pomocy;	• Stosować się do zasad ochrony zdrowia na poziomie krajowym i globalnym; • Stosować się do zasad funkcjonowania i finansowania systemu Państwowego Ratownictwa Medycznego; • Przyjmować wezwanie od świadka zdarzenia, pacjenta; • Prowadzić wywiad medyczny poprzez rozmowę

• Procedury dyspozycji odpowiednich służb i odpowiedniej liczby sił i środków na miejsce zdarzenia; • Procedury postępowania w zdarzeniach mnogich, masowych i katastrofach; • Czynniki ryzyka zdrowotnego i zagrożenia życia; • Podstawy psychologicznych zachowań indywidualnych.	telefoniczną; • Dysponować odpowiednim rodzajem i liczbą służb na miejsce zdarzenia; • Współpracować z innymi dyspozytorniami w sytuacji zdarzenia masowego lub katastrofy; • Komunikować się i współpracować z innymi służbami i organizacjami powołanymi do niesienia pomocy; • Oceniać stan pacjenta na podstawie wywiadu; • Wyjaśniać podstawowe czynności resuscytacyjne świadkom zdarzenia; • Komunikować się z pacjentem, jego rodziną, świadkiem zdarzenia.
--	---

Z4 Organizowaniu i prowadzeniu zajęć z zakresu pierwszej pomocy, kwalifikowanej pierwszej pomocy oraz medycznych czynności ratunkowych

WIEDZA – zna i rozumie:	UMIEJĘTNOŚCI – potrafi:
• Program kształcenia w zależności od rodzaju szkolenia; • Terminologię nauk o zdrowiu w zakresie niezbędnym na kierunku ratownictwo medyczne; • Terminologię nauk dydaktycznych i pedagogicznych niezbędnych w prowadzeniu szkoleń; • Zasady odpowiedzialności cywilnej, karnej oraz zawodowej; • Wytyczne Europejskiej Rady Resuscytacji dotyczące prowadzenia szkoleń; • Stan wiedzy na temat społecznego wymiaru zdrowia i choroby, wpływu środowiska społecznego i nierówności społecznych na stan zdrowia oraz społeczno-kulturowych różnic; • Znaczenie komunikacji werbalnej i niewerbalnej w procesie edukacji społeczeństwa; • Zarządzania w ochronie zdrowia; • Zasady merytorycznego i metodycznego przygotowania się do zajęć oraz rolę nauczyciela/instruktora w tym procesie; • Działania profilaktyczne i promocji zdrowia ze szczególnym uwzględnieniem edukacji zdrowotnej.	• Zaplanować pracę dydaktyczną, teoretyczną, stosując aktywizujące metody kształcenia; • Zaplanować i przeprowadzić egzamin końcowy; • Przygotować i przeprowadzić szkolenie; • Poprowadzić szkolenie z zakresu <u>BLS</u>³, <u>BLS-AED</u>⁴, <u>KPP</u>¹¹, <u>ALS</u>¹ itp.; • Obsługiwać sprzęt multimedialny; • Kontrolować błędy i bariery w procesie komunikacji; • Identyfikować organizacje międzynarodowe i krajowe zajmujące się zdrowiem oraz edukacją w ramach ratownictwa medycznego czy pierwszej pomocy; • Projektować i przygotować prezentację multimedialną; • Słuchać, parafrazować i udzielać informacji zwrotnej; • Nawiązywać kontakt interpersonalny; • Przeprowadzić końcową ewaluację prowadzonych przez siebie działań w zakresie edukacji/promocji zdrowia.

Z5 Transportowanie osób w stanie nagłego zagrożenia zdrowotnego

WIEDZA – zna i rozumie:	UMIEJĘTNOŚCI – potrafi:
• Strukturę i organizację systemu ochrony zdrowia na poziomie krajowym i globalnym; • Zasady oceny pacjenta przed rozpoczęciem transportu medycznego; • Wskazania do układania pacjenta w trakcie transportu w zależności od schorzenia pacjenta;	• Stosować się do zasad funkcjonowania i finansowania systemu Państwowego Ratownictwa Medycznego; • Oceniać stan pacjenta przed przełożeniem pacjenta na nosze transportowe; • Rozpoznawać stan nagłego zagrożenia życia;

• Zasady monitorowania pacjenta w trakcie transportu; • Zasady podejmowania działań zabezpieczających w celu ograniczenia skutków choroby podczas transportu.	• Podawać leki; • Przygotowywać pacjenta do transportu; • Stosować procedury bed to bed; • Monitorować czynności życiowe pacjenta w trakcie transportu; • Układać pacjenta do transportu w zależności od schorzenia lub odniesionych urazów.
--	--

Z6 Organizowanie i uczestniczenie w obstawie medycznej

WIEDZA – zna i rozumie:	UMIEJĘTNOŚCI – potrafi:
• Aspekty prawne związane z organizacją imprezy masowej; • Zasady postępowania w zdarzeniach masowych, mnogich i katastrofach; • Czynniki zagrożenia zdrowotnego i życia; • Zasady dekontaminacji; • Mechanizmy wywołujące objawy i skutki stresu, paniki w tłumie; • Podstawy epidemiologii, zagrożeń bioterrorystycznych, masowego rażenia (promieniowania, skażenia chemicznego, biologicznego); • Organizację i strukturę funkcjonowania systemu ochrony zdrowia z uwzględnieniem Państwowego Ratownictwa Medycznego i Krajowego Systemu Ratowniczo-Gaśniczego na poziomie krajowym i globalnym.	• Stosować się do przepisów prawnych odnoszących się do organizacji imprez masowych; • Rozpoznawać stany nagłego zagrożenia zdrowotnego; • Wdrażać zaawansowane medyczne czynności ratunkowe; • Współpracować z dyspozytornią i jednostkami pogotowia ratunkowego; • Dokonywać segregacji medycznej; • Skutecznie komunikować się z pacjentem, jego rodziną lub świadkiem zdarzenia; • Identyfikować na miejscu zdarzenia sytuację narażenia na czynniki szkodliwe; • Podejmować działania zabezpieczające w celu ograniczenia skutków zdrowotnych zdarzenia; • Stosować się do zasad funkcjonowania systemu ochrony zdrowia z uwzględnieniem Państwowego Ratownictwa Medycznego i Krajowego Systemu Ratowniczo-Gaśniczego.

3.4. Kompetencje społeczne

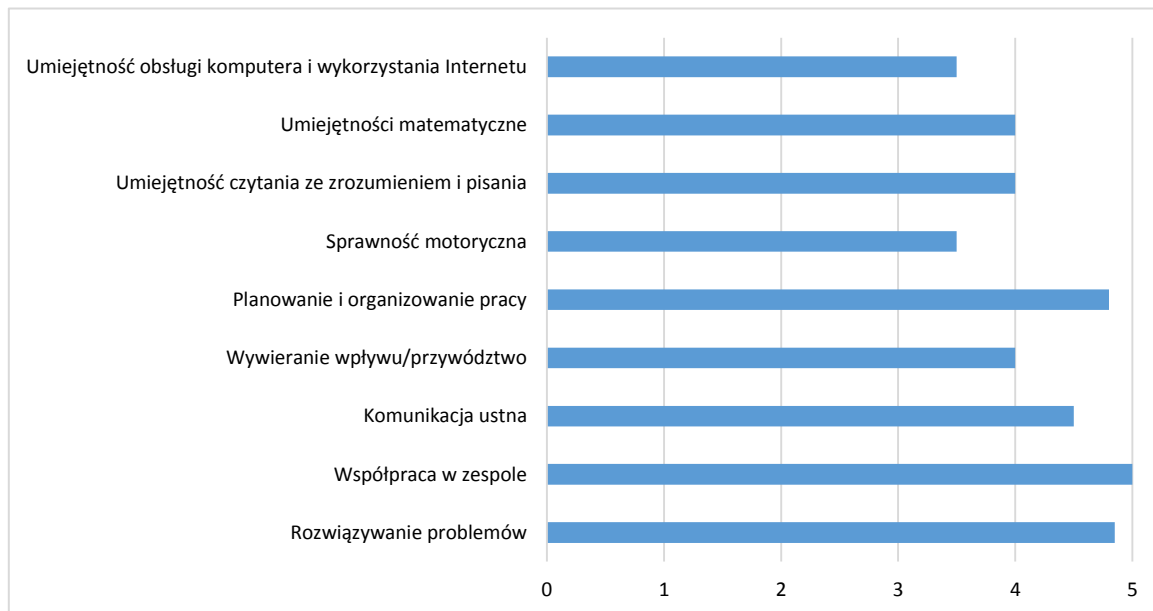
Pracownik w zawodzie **ratownik medyczny** powinien posiadać kompetencje społeczne niezbędne do prawidłowego i skutecznego wykonywania zadań zawodowych.

W szczególności pracownik jest gotów do:

- Ponoszenia odpowiedzialności za wspólnie realizowane zadania związane z pracą zespołową.
- Działania w warunkach stresu i niepewności.
- Dbania o bezpieczeństwo własne i współpracowników.
- Podejmowania doskonalenia kompetencji i samokształcenia w zakresie ratownictwa medycznego.
- Zachowania i przestrzegania zasad etyki zawodowej.
- Okazywania szacunku wobec pacjenta, zrozumienia różnic światopoglądowych i kulturowych.
- Porozumiewania się z pacjentem i jego rodziną w empatyczny sposób.
- Podejmowania współpracy we własnym zespole lub z innymi służbami obecnymi na miejscu zdarzenia.
- Organizowania pracy własnej i współpracowników.
- Wykonywania zawodu zgodnie z zasadami etyki ogólnej i zawodowej oraz holistycznego podejścia do pacjenta, uwzględniając poszanowanie i respektowanie jego praw.

3.5. Profil kompetencji kluczowych dla zawodu

Pracownik powinien mieć zdolność właściwego wykonywania zadań zawodowych i predyspozycje do rozwoju zawodowego. Dlatego wymaga się od niego odpowiednich kompetencji kluczowych. Zostały one zilustrowane w formie profilu (rys. 1) ukazującego wagę kompetencji kluczowych dla zawodu **ratownik medyczny**.

Rys. 1. Profil kompetencji kluczowych dla zawodu **ratownik medyczny**

Uwaga:

Wykaz kompetencji kluczowych opracowano na podstawie wykazu stosowanego w Międzynarodowym Badaniu Kompetencji Osób Dorosłych – projekt PIAAC (OECD).

3.6. Powiązanie kompetencji zawodowych z opisami poziomów Polskiej Ramy Kwalifikacji oraz Sektorowej Ramy Kwalifikacji

Kompetencje zawodowe pracownika w zawodzie **ratownik medyczny** nawiązują do opisów poziomów Polskiej Ramy Kwalifikacji.

Opis zawodu, zadań zawodowych i wymagań kompetencyjnych może stanowić materiał informacyjny dla przygotowania (lub aktualizacji) opisów kwalifikacji wprowadzanych do Zintegrowanego Systemu Kwalifikacji (ZSK). Więcej informacji:

- Zintegrowany System Kwalifikacji: <https://www.kwalifikacje.gov.pl>
- Zintegrowany Rejestr Kwalifikacji: <https://rejestr.kwalifikacje.gov.pl>

4. ODNIESIENIE DO SYTUACJI ZAWODU NA RYNKU PRACY I MOŻLIWOŚCI DOSKONALENIA ZAWODOWEGO

4.1. Możliwości podjęcia pracy w zawodzie

Obecnie **ratownik medyczny** może znaleźć pracę w:

- zespołach ratownictwa medycznego na stanowisku:
 - kierownik zespołu – minimalny wymagany staż wynosi 3 lata w zespołach ratownictwa,
 - ratownik medyczny,
 - kierowca ratownik medyczny – musi posiadać uprawnienia do prowadzenia pojazdów uprzywilejowanych,

- lotniczym pogotowiu ratunkowym – minimalny wymagany staż to 3 lata w zawodzie i przejście rekrutacji wewnętrznej organizowanej przez LPR,
- oddziałach szpitalnych, takich jak: szpitalny oddział ratunkowy, oddział intensywnej opieki medycznej, oddział kardiologii itp.,
- firmach prowadzących szkolenia z zakresu BLS, BLS-AED, KPP i zaawansowanych czynności medycznych,
- centrach dyspozytorni medycznych,
- firmach zajmującymi się obstawami medycznymi,
- firmach zajmującymi się prywatnymi transportami medycznymi.

Jego umiejętności mogą być też przydatne w:

- gabinetach zabiegowych placówek podstawowej opieki zdrowotnej,
- centrach zarządzania kryzysowego,
- firmach farmaceutycznych,
- firmach produkujących i sprzedających sprzęt medyczny stosowany w ratownictwie medycznym,
- zespołach straży pożarnej,
- wojsku.

Ratownicy zatrudniani są najczęściej na kontraktach, co wiąże się z koniecznością prowadzenia własnej działalności gospodarczej. Ponadto możliwe jest zatrudnienie na umowę o dzieło/zlecenie lub umowę o pracę.

WAŻNE:

Zachęcamy do sprawdzenia dostępnych ofert pracy w **Centralnej Bazie Ofert Pracy:**

<http://oferty.praca.gov.pl>

Natomiast aktualizacje informacji o możliwościach zatrudnienia w zawodzie, przyszłe zapotrzebowanie na dany zawód na rynku pracy oraz dodatkowe informacje można uzyskać, korzystając z **polecanych źródeł danych**.

Polecane źródła danych [dostęp: 10.07.2018]:

Ranking (monitoring) zawodów deficytowych i nadwyżkowych:

<http://mz.praca.gov.pl>

<https://www.mpips.gov.pl/analizy-i-raporty/raporty-sprawozdania/rynek-pracy/zawody-deficytowe-i-nadwyzkowe>

Barometr zawodów: <https://barometrzwodow.pl>

Wojewódzkie obserwatoria rynku pracy:

Mazowieckie – <http://obserwatorium.mazowsze.pl>

Małopolskie – <https://www.obserwatorium.malopolska.pl>

Lubelskie – <http://lorp.wup.lublin.pl>

Regionalne Obserwatorium Rynku Pracy w Łodzi – <http://obserwatorium.wup.lodz.pl>

Pomorskie – <http://www.porp.pl>

Opolskie – <http://www.obserwatorium.opole.pl>

Wielkopolskie – <http://www.obserwatorium.wup.poznan.pl>

Zachodniopomorskie – <https://www.wup.pl/pl/dla-instytucji/zachodniopomorskie-obserwatorium-ryнку-pracy>

Podlaskie – <http://www.obserwatorium.up.podlasie.pl>

Zielona Linia. Centrum Informacyjne Służb Zatrudnienia:

<http://zielonalinia.gov.pl>

Portal Prognozowanie Zatrudnienia:

www.prognozowaniezatrudnienia.pl

Portal EU Skills Panorama:

<http://skillspanorama.cedefop.europa.eu/en>

Europejski portal mobilności zawodowej EURES:

<https://eures.praca.gov.pl>

<https://ec.europa.eu/eures/public/pl/homepage>

4.2. Instytucje oferujące kształcenie, szkolenie i/lub potwierdzanie kompetencji w ramach zawodu

Kształcenie

Obecnie (2018 r.) kandydat do wykonywania zawodu **ratownik medyczny** powinien mieć ukończoną szkołę wyższą o kierunku ratownictwo medyczne. Studia z tego zakresu oferują wszystkie uczelnie medyczne w Polsce oraz część uczelni niepublicznych.

Szkolenie

Kursy doszkalające w zakresie ratownictwa medycznego organizują:

- Centrum Medycznego Kształcenia Podyplomowego,
- Centra Kształcenia Podyplomowego medycznych uczelni wyższych,
- Medycyna Praktyczna (polskie centrum informacji medycznej dla lekarzy) w porozumieniu z międzynarodowymi organizacjami medycznymi,
- stowarzyszenia ratowników medycznych w Polsce.

Można szkolić się z wykorzystaniem metod e-learningu na stronach czasopism naukowych dotyczących ratownictwa medycznego bądź różnych ośrodków terapeutycznych.

Część szkoleń specyficznych dla miejsca zatrudnienia organizuje pracodawca.

WAŻNE:

Więcej informacji o instytucjach oferujących kształcenie, szkolenie i/lub walidację kompetencji w ramach zawodu można uzyskać, korzystając z **polecanych źródeł danych**.

Polecane źródła danych [dostęp: 10.07.2018]:

Szkolnictwo wyższe:

www.wyberzstudia.nauka.gov.pl

Szkolnictwo zawodowe:

<https://www.gov.pl/web/edukacja/ksztalcenie-zawodowe>

<http://doradztwo.ore.edu.pl/wyberam-zawod>

<http://www.zrp.pl>

Szkolenia zawodowe:

Rejestr Instytucji Szkoleniowych – <http://www.stor.praca.gov.pl/portal/#/ris>

Baza Usług Rozwojowych – <https://uslugirozwojowe.parp.gov.pl>

Inne źródła danych:

Zintegrowany Rejestr Kwalifikacji – <https://rejestr.kwalifikacje.gov.pl>

Bilans Kapitału Ludzkiego – <https://bkl.parp.gov.pl>

Fundacja Rozwoju Systemu Edukacji – <http://www.frse.org.pl>, <http://europass.org.pl>

Learning Opportunities and Qualifications in Europe – <https://ec.europa.eu/ploteus>

4.3. Zarobki osób wykonujących dany zawód/daną grupę zawodów

Wynagrodzenie (2018 r.) osób pracujących w zawodzie **ratownik medyczny** jest zróżnicowane. Miesięczne wynagrodzenie całkowite na tym stanowisku wynosi 3080 zł brutto (mediana). Co drugi ratownik medyczny otrzymuje wynagrodzenie od 2390 zł do 3790 zł. 25% najgorzej wynagradzanych ratowników medycznych zarabia poniżej 2390 PLN brutto. Na zarobki powyżej 3790 zł brutto może liczyć grupa 25% najlepiej opłacanych ratowników medycznych.

Wysokość otrzymywanego wynagrodzenia uzależniona jest od miejsca zatrudnienia, lokalizacji miejsca pracy oraz od warunków umowy ratownika medycznego.

WAŻNE:

Zarobki osób wykonujących dany zawód/grupę zawodów są orientacyjne i mogą szybko stracić aktualność. Dlatego na bieżąco należy sprawdzać, jakie zarobki oferuje rynek pracy, korzystając z **polecanych źródeł danych**.

Polecane źródła danych [dostęp: 10.07.2018]:

Wynagrodzenie w Polsce według danych GUS:

<http://stat.gov.pl/obszary-tematyczne/rynek-pracy/pracujacy-zatrudnieni-wynagrodzenia-koszty-pracy>

Przykładowe portale informujące o zarobkach:

<https://wynagrodzenia.pl/gus>

<https://wynagrodzenia.pl/kategoria/zarobki-na-stanowiskach-i-szczeblach>

<https://sedlak.pl/raporty-placowe>

<https://zarobki.pracuj.pl>

<https://www.forbes.pl/ogolnopolskie-badanie-wynagrodzen>

<https://www.kariera.pl/wynagrodzenia>

4.4. Możliwości zatrudnienia osób niepełnosprawnych w zawodzie

W zawodzie **ratownik medyczny** zatrudnienie osób z niepełnosprawnością jest ograniczone. Możliwe jest zatrudnienie osób:

- z niewielką dysfunkcją kończyn górnych (05-R), która nie wyklucza wymagającej zręczności pracy podczas wykonywania medycznych czynności ratunkowych oraz pracy przy sprzęcie medycznym i komputerach (nie ma możliwości dostosowania sprzętu),
- z niewielką dysfunkcją wzroku (04-O) pod warunkiem stosowania szkielek korekcyjnych, dobrego oświetlenia,
- słabo słyszących (03-L), gdy stosują aparaty słuchowe umożliwiające swobodną komunikację,
- z niewielką dysfunkcją sfery psychicznej (02-P), gdy zapewnione będzie ich odpowiednie traktowanie przez współpracowników i pracodawca dostosuje zakres obowiązków oraz czas pracy do pracownika – głównie w oddziałach szpitalnych.

WAŻNE:

Decyzja o zatrudnieniu osoby z jakimkolwiek rodzajem niepełnosprawności może być podjęta wyłącznie po indywidualnej konsultacji z lekarzem medycyny pracy.

5. ODNIESIENIE DO EUROPEJSKIEJ KLASYFIKACJI UMIEJĘTNOŚCI/KOMPETENCJI, KWALIFIKACJI I ZAWODÓW (ESCO)

Europejska klasyfikacja umiejętności/kompetencji, kwalifikacji i zawodów (European Skills/Competences, Qualifications and Occupations – ESCO) jest narzędziem łączącym rynek edukacji z rynkiem pracy. ESCO jest częścią strategii „Europa 2020”. W klasyfikacji określono i uszeregowano umiejętności, kompetencje, kwalifikacje i zawody istotne dla unijnego rynku pracy oraz kształcenia i szkolenia. Tworzenie europejskiego rynku pracy, a w przyszłości wspólnego obszaru kształcenia ustawicznego wymaga, aby zdobywane przez jednostki umiejętności oraz kwalifikacje były zrozumiałe oraz łatwo porównywalne między krajami, a także – by promowały mobilność wśród pracowników.

Obecnie (2018 r.) klasyfikacja ESCO jest dostępna w 27 językach (w 24 językach UE, islandzkim, norweskim i arabskim) za pośrednictwem platformy ESCO:

<https://ec.europa.eu/esco/portal/home>

Klasyfikacja ESCO została oparta na trzech filarach i pokazuje w sposób systematyczny relacje między nimi:

- **Zawody:** <https://ec.europa.eu/esco/portal/occupation>
- **Umiejętności/Kompetencje:** <https://ec.europa.eu/esco/portal/skill>
- **Kwalifikacje:** <https://ec.europa.eu/esco/portal/qualification>

6. ŹRÓDŁA DODATKOWYCH INFORMACJI O ZAWODZIE

Podstawowe regulacje prawne:

Stan prawny na dzień 30.06.2018:

- Ustawa z dnia 22 grudnia 2015 r. o Zintegrowanym Systemie Kwalifikacji (t.j. Dz. U. z 2017 r. poz. 986, z późn. zm.).
- Ustawa z dnia 8 września 2006 r. o Państwowym Ratownictwie Medycznym (t.j. Dz. U. z 2017 r. poz. 2195, z późn. zm.).
- Ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (t.j. Dz. U. z 2018 r. poz. 1265, 1149).
- Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 2 października 2017 r. w sprawie doskonalenia zawodowego ratowników medycznych (Dz. U. poz. 1884).
- Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 3 lipca 2017 r. w sprawie szczegółowej organizacji krajowego systemu ratowniczo-gaśniczego (Dz. U. poz. 1319).
- Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 20 kwietnia 2016 r. w sprawie medycznych czynności ratunkowych i świadczeń zdrowotnych innych niż medyczne czynności ratunkowe, które mogą być udzielane przez ratownika medycznego (Dz. U. poz. 586, z późn. zm.).
- Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 13 kwietnia 2016 r. w sprawie charakterystyk drugiego stopnia Polskiej Ramy Kwalifikacji typowych dla kwalifikacji o charakterze zawodowym – poziomy 1-8 (Dz. U. poz. 537).
- Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 7 sierpnia 2014 r. w sprawie klasyfikacji zawodów i specjalności na potrzeby rynku pracy oraz zakresu jej stosowania (t.j. Dz. U. z 2018 r. poz. 227).

Literatura branżowa:

- Jakubaszka J.: Ratownik medyczny. Wydawnictwo Medyczne Górnicki, Wrocław 2015.
- Paszkowska M.: Prawo dla ratowników medycznych. Wydawnictwo Difin, Warszawa 2016.

Zasoby internetowe [dostęp: 10.07.2018]:

- Anestezjologia i Ratownictwo: <http://www.anestezjologiairatownictwo.pl>
- Baza danych standardów kwalifikacji/kompetencji zawodowych i modułowych programów szkoleń: <ftp://kwalifikacje.praca.gov.pl>
- Blog na temat pracy ratownika medycznego: <http://www.ratowniczy.net>
- Czasopismo o zdrowiu publicznym, pielęgniarstwie i ratownictwie medycznym <http://pzpr.eu>
- Emergency Medical Service. Ratownictwo Medyczne: <http://ems.medlist.org>
- Internetowy sklep ratowniczy: <http://www.paramedyk24.pl>
- Medycyna praktyczna <http://www.ratownik-med.pl>
- Na ratunek <http://www.naratunek.elamed.pl>
- Portal Asystent BHP: <https://asystentbhp.pl>
- Portal Intensywna terapia: <http://www.intensywnaterapia.com>
- Portal Ratunek24, Lepsza strona ratownictwa: <http://ratunek24.pl>
- Portal medyczny: www.rynekzdrowia.pl
- Ratownictwo medyczne łączy nas wspólna pasja <http://rm-twojapasje.blogspot.com>
- Resuscitation <http://www.resuscitationjournal.com>
- Standardy orzecznictwa lekarskiego ZUS: <http://www.zus.pl/lekarze/publikacje/standardy-orzecznictwa-lekarskiego-zus>
- Wyszukiwarka opisów zawodów: <http://psz.praca.gov.pl/rynek-pracy/bazy-danych/klasyfikacja-zawodow-i-specjalnosci/wyszukiwarka-opisow-zawodow>

7. SŁOWNIK POJĘĆ

7.1. Definicje powiązane z opisem informacji o zawodzie (zawodoznawcze)

Nazwa pojęcia	Definicja pojęcia
Awans zawodowy	Wyróżnia się dwa podstawowe rodzaje awansu – pionowy oraz poziomy. Awans pionowy oznacza zmianę stanowiska na wyższe w hierarchii przedsiębiorstwa/organizacji oraz przyznanie wyższego wynagrodzenia i poszerzenie uprawnień, np. awans polegający na osiągnięciu wyższego stopnia wymagań formalnych w policji, w wojsku, mianowanie na wyższy stopień – awans nauczycielski. Awans poziomy oznacza zmianę stanowiska niepociągającą za sobą zmiany pozycji pracownika w hierarchii firmy, np. objęcie dodatkowego stanowiska przez pracownika, powierzenie nowych zadań, rozszerzenie uprawnień i zakresu podejmowanych decyzji.
Czynności zawodowe	Są to działania podejmowane w ramach zadania zawodowego i dające efekt w postaci realizacji celu przewidzianego w zadaniu zawodowym.
Edukacja formalna	Kształcenie realizowane przez publiczne i niepubliczne szkoły oraz inne podmioty systemu oświaty, uczelnie oraz inne podmioty systemu szkolnictwa wyższego w ramach programów, które prowadzą do uzyskania kwalifikacji pełnych oraz kwalifikacji nadawanych po ukończeniu studiów podyplomowych (zgodnie z ustawą Prawo o szkolnictwie wyższym) albo kwalifikacje w zawodzie (zgodnie z przepisami oświatowymi).
Edukacja pozaformalna	Kształcenie i szkolenie realizowane w ramach programów, które nie prowadzą do uzyskania kwalifikacji pełnych lub kwalifikacji właściwych dla edukacji formalnej.
Efekty uczenia się	Wiedza, umiejętności oraz kompetencje społeczne nabyte w procesie uczenia się (w ramach edukacji formalnej, edukacji pozaformalnej lub poprzez uczenie się nieformalne).
Europejskie Ramy Kwalifikacji (ERK)	Przyjęta w Unii Europejskiej struktura i opis poziomów kwalifikacji umożliwiające porównanie kwalifikacji uzyskiwanych w różnych państwach. W ERK wyróżniono 8 poziomów kwalifikacji opisywanych za pomocą efektów uczenia się (wiedza, umiejętności i kompetencje). ERK stanowi układ odniesienia do krajowych ram kwalifikacji, w tym do PRK.
Kody niepełnosprawności	Są symbolami rodzaju schorzenia, które ma decydujący wpływ na to, do jakich prac osoba niepełnosprawna może być kierowana, a do jakich nie powinna ze względu na jej zdrowie i skuteczność pracy na danym stanowisku. Podstawowe kody niepełnosprawności: 01-U upośledzenie umysłowe, 02-P choroby psychiczne, 03-L zaburzenia głosu, mowy i choroby słuchu, 04-O choroby narządu wzroku, 05-R upośledzenie narządu ruchu, 06-E epilepsja, 07-S choroby układu oddechowego i krążenia, 08-T choroby układu pokarmowego, 09-M choroby układu moczowo-płciowego, 10-N choroby neurologiczne, 11-I inne, w tym schorzenia: endokrynologiczne, metaboliczne, zaburzenia enzymatyczne, choroby zakaźne i odzwierzęce, zeszpecenia, choroby układu krwiotwórczego, 12-C całościowe zaburzenia rozwojowe.
Kompetencje społeczne	Jest to rozwinięta w toku uczenia się zdolność kształtowania własnego rozwoju oraz autonomicznego i odpowiedzialnego uczestniczenia w życiu zawodowym i społecznym, z uwzględnieniem etycznego kontekstu własnego postępowania.
Kompetencje kluczowe	Są to kompetencje (połączenie wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych) integracji społecznej i zatrudnienia potrzebne w życiu zawodowym i pozazawodowym oraz do bycia aktywnym obywatelem. Na potrzeby opracowania informacji o zawodach wyróżniono 9 kompetencji, które zostały wybrane i pogrupowane ze zbioru 15 kompetencji kluczowych wyodrębnionych w Międzynarodowym Badaniu Kompetencji Osób Dorosłych – Projekt PIAAC prowadzonym cyklicznie przez OECD.
Kompetencja zawodowa	Jest to układ wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych niezbędnych do wykonywania, w ramach wydzielonego zakresu pracy w zawodzie zestawu zadań zawodowych. Posiadanie jednej lub kilku kompetencji zawodowych powinno umożliwić zatrudnienie na co najmniej jednym stanowisku pracy w zawodzie.

Kwalifikacja	Oznacza zestaw efektów uczenia się w zakresie wiedzy, umiejętności oraz kompetencji społecznych nabytych w edukacji formalnej, edukacji pozaformalnej lub poprzez uczenie się nieformalne, zgodnych z ustalonymi dla danej kwalifikacji wymaganiami, których osiągnięcie zostało sprawdzone w procesie walidacji oraz formalnie potwierdzone przez uprawniony podmiot certyfikujący. W Zintegrowanym Systemie Kwalifikacji wyodrębniono 4 rodzaje kwalifikacji: pełne, częściowe, rynkowe i uregulowane.
Polska Rama Kwalifikacji (PRK)	Opis ośmiu wyodrębnionych w Polsce poziomów kwalifikacji odpowiadających odpowiednim poziomom Europejskich Ram Kwalifikacji sformułowany za pomocą ogólnych charakterystyk efektów uczenia się dla kwalifikacji na poszczególnych poziomach ujętych w kategoriach wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych.
Potwierdzanie kompetencji	Jest to proces polegający na sprawdzeniu, czy kompetencje wymagane dla danej kwalifikacji zostały osiągnięte. Terminy o podobnym znaczeniu: „walidacja”, „egzaminowanie”. Proces ten prowadzi do certyfikacji – wydania przez upoważnioną instytucję „dyplomu”, „świadectwa”, „certyfikatu”.
Sektorowa Rama Kwalifikacji (SRK)	Opis poziomów kwalifikacji funkcjonujących w danym sektorze lub branży; poziomy Sektorowych Ram Kwalifikacji odpowiadają odpowiednim poziomom Polskiej Ramy Kwalifikacji.
Sprawności sensomotoryczne	Są to sprawności związane z funkcjonowaniem narządów zmysłów (wzroku, słuchu, smaku, powonienia, dotyku) oraz narządu ruchu (sprawność rąk, precyzja ruchów rąk, sprawność nóg, koordynacja wzrokowo-ruchowa itp.).
Stanowisko pracy	Jest to miejsce pracy w strukturze organizacyjnej, np. przedsiębiorstwa, instytucji, organizacji, w ramach którego pracownik wykonuje zadania zawodowe stale lub okresowo. Do prawidłowego wykonywania zadań na danym stanowisku pracy konieczne jest posiadanie wiedzy, umiejętności oraz kompetencji społecznych właściwych dla kompetencji zawodowych wyodrębnionych w zawodzie.
Tytuł zawodowy	Jest przyznawany osobie, która udowodniła, że posiada określony zasób wiedzy i umiejętności potrzebny do wykonywania danego zawodu. W niektórych grupach zawodowych (technicy, lekarze, rzemieślnicy) istnieją ustawowo zadekretowane nazwy i hierarchie tych tytułów, podczas gdy w innych nie ma takich systemów. Przykładowo tytuły zawodowe uzyskiwane w szkołach i placówkach oświaty to: robotnik wykwalifikowany i technik, w rzemiośle: uczeń, czeladnik, mistrz, w kulturze fizycznej: trener, instruktor, menedżer sportu.
Umiejętności	Jest to przyswojona w procesie uczenia się zdolność do wykonywania zadań i rozwiązywania problemów właściwych dla dziedziny uczenia się lub działalności zawodowej.
Uprawnienia zawodowe	Oznaczają posiadanie prawa do wykonywania czynności zawodowych (zawodu), do których dostęp jest ograniczony poprzez przepisy prawne przewidujące konieczność posiadania odpowiedniego wykształcenia, spełnienia wymagań kwalifikacyjnych lub innych dodatkowych wymagań.
Uczenie się nieformalne	Uzyskiwanie efektów uczenia się poprzez różnego rodzaju aktywność poza edukacją formalną i edukacją pozaformalną, w tym poprzez samouczenie się i doświadczenie uzyskane w pracy.
Walidacja	Oznacza sprawdzenie czy osoba ubiegająca się o nadanie określonej kwalifikacji, niezależnie od sposobu uczenia się (edukacja formalna, pozaformalna i uczenie się nieformalne) tej osoby, osiągnęła wyodrębnioną część lub całość efektów uczenia się wymaganych dla tej kwalifikacji.
Wiedza	Jest to zbiór opisów obiektów i faktów, zasad, teorii oraz praktyk przyswojonych w procesie uczenia się, odnoszących się do dziedziny uczenia się lub działalności zawodowej.
Wykształcenie	Oznacza rezultat procesu kształcenia w zakresie ogólnym i specjalistycznym charakteryzowany na podstawie: – poziomu wykształcenia odpowiadającego poziomowi ukończonej szkoły (np. wykształcenie: podstawowe, gimnazjalne, ponadpodstawowe, ponadgimnazjalne, czeladnicze, policealne, wyższe (pierwszy, drugi i trzeci stopień), – profilu wykształcenia (ukończonej szkoły) lub dziedziny wykształcenia (kierunek lub kierunek i specjalność ukończonej szkoły wyższej lub wyższej szkoły zawodowej).
Zadanie zawodowe	Jest to logiczny wycinek lub etap pracy w ramach zawodu o wyraźnie określonym początku i końcu wykonywany na stanowisku pracy. Na zadanie zawodowe składa się układ czynności zawodowych powiązanych jednym celem, kończący się określonym wytworem, usługą lub istotną decyzją. W wyniku podziału pracy każdy zawód różni się wykonywanymi zadaniami, na które składają się czynności zawodowe.

Zawód	Jest to zbiór zadań zawodowych wyodrębnionych w wyniku społecznego podziału pracy, wykonywanych przez poszczególne osoby i wymagających odpowiednich kwalifikacji i kompetencji (wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych), zdobytych w wyniku kształcenia lub praktyki. Wykonywanie zawodu stanowi źródło utrzymania.
Zintegrowany System Kwalifikacji (ZSK)	Wyodrębniona część Krajowego Systemu Kwalifikacji, w której obowiązują określone w ustawie standardy opisywania kwalifikacji oraz przypisywania poziomu Polskiej Ramy Kwalifikacji do kwalifikacji, zasady włączania kwalifikacji do Zintegrowanego Systemu Kwalifikacji i ich ewidencjonowania w Zintegrowanym Rejestrze Kwalifikacji (ZRK), a także zasady i standardy certyfikowania kwalifikacji oraz zapewniania jakości nadawania kwalifikacji. Informacje o ZSK są dostępne pod adresem: https://www.kwalifikacje.gov.pl
Zintegrowany Rejestr Kwalifikacji (ZRK)	Rejestr publiczny prowadzony w systemie teleinformatycznym ewidencjonujący kwalifikacje włączone do Zintegrowanego Systemu Kwalifikacji. Informacje o ZRK są dostępne pod adresem: https://rejestr.kwalifikacje.gov.pl

7.2. Definicje związane z wykonywaniem zawodu (branżowe)

Lp.	Nazwa pojęcia	Definicja	Źródło
1	Advanced Life Support (ALS)	Zaawansowane medyczne czynności ratunkowe wykonywane przez personel medyczny na miejscu zdarzenia u pacjenta w stanie zagrożenia życia.	http://ratunek24.pl [dostęp: 10.07.2018]
2	Analizator parametrów krytycznych	Aparat służący do szybkiej analizy wybranych markerów biochemicznych.	http://ratunek24.pl [dostęp: 10.07.2018]
3	Basic Life Support (BLS)	Podstawowe czynności medyczne wykonywane przez świadków zdarzenia.	http://ratunek24.pl [dostęp: 10.07.2018]
4	Basic Life Support – Automatic External Defibrillation (BLS-AED)	Podstawowe czynności medyczne wykonywane przez świadków zdarzenia z zastosowaniem automatycznego defibrylatora zewnętrznego.	http://www.paramedyk24.pl [dostęp: 10.07.2018]
5	Defibrylator	Urządzenie medyczne stosowane do wykonania defibrylacji lub kardiowersji elektrycznej serca.	http://www.paramedyk24.pl [dostęp: 10.07.2018]
6	Dekontaminacja	Proces polegający na usunięciu i dezaktywacji substancji szkodliwej (chemikaliów, materiałów radioaktywnych, czynników biologicznych).	http://www.paramedyk24.pl [dostęp: 10.07.2018]
7	Glukometr	Aparat do pomiaru stężenia glukozy we krwi obwodowej.	http://www.walmed.pl [dostęp: 10.07.2018]
8	Instruktaż ratowniczy	Instruktaż świadka zdarzenia przez dyspozytora medycznego, gdy rozpozna stan zagrożenia życia poszkodowanego, w tym nagłe zatrzymanie krążenia. Polega on na poinstruowaniu świadka zdarzenia, co ma robić do przyjazdu karetki. W przypadku zatrzymania krążenia u ofiary dyspozytor ma obowiązek poinstruowania świadka, by ten prawidłowo wykonał resuscytację krążeniowo-oddechową.	www.radiometer.pl [dostęp: 10.07.2018]
9	Kapnograf/kapnometr	Technika nieinwazyjnego pomiaru ciśnienia parcjalnego CO ₂ w wydychanym powietrzu (końcowo-wydechowy CO ₂). Wykres graficzny, czyli kapnografia (ocena jakościowa) lub wartość liczbowa, czyli kapnometr (ocena ilościowa) odzwierciedla zmiany stężenia CO ₂ podczas jednego cyklu oddechowego.	http://www.walmed.pl [dostęp: 10.07.2018]
10	Kardiomonitor	Urządzenie do pomiaru i obserwacji parametrów życiowych pacjenta.	http://www.paramedyk24.pl [dostęp: 10.07.2018]

11	Kwalifikowana Pierwsza Pomoc (KPP)	Podstawowe medyczne czynności wykonywane przez ratowników w jednostkach współpracujących z Państwowym Ratownictwem Medycznym. Ratownikiem jest osoba po 60-godzinny kursie z zakresu pierwszej pomocy ukończonym pozytywnie.	http://www.walmed.pl [dostęp: 10.07.2018]
12	Nosze próżniowe	Materac próżniowy służący do unieruchomienia uszkodzonej części ciała w pożądanej pozycji.	http://www.taktycznymedical.pl [dostęp: 10.07.2018]
13	Pas miedniczy	Pas stosowany do stabilizacji złamanej miednicy.	http://www.paramedyk24.pl [dostęp: 10.07.2018]
14	Podbieraki	Nosze podbierakowe rozpinane ułatwiające przetransportowanie pacjenta bez konieczności poruszania go.	http://ratunek24.pl [dostęp: 10.07.2018]
15	Pompa infuzyjna	Aparat umożliwiający podawanie leków w ściśle nadzorowanym ciągłym przepływie.	http://www.taktycznymedical.pl [dostęp: 10.07.2018]
16	Pulsoksymetr	Aparat do pomiaru wysycenia krwi tlenem (saturacja).	http://ratunek24.pl [dostęp: 10.07.2018]
17	Respirator	Urządzenie do prowadzenia oddechu zastępczego u pacjentów w stanie zagrożenia życia.	Wytyczne Europejskiej Rady Resuscytacji 2015
18	Segregacja medyczna (Triage, Triaż)	Procedura medyczna stosowana w medycynie ratunkowej umożliwiająca służbom medycznym segregację rannych w wypadku masowym w zależności od stopnia obrażeń oraz rokowania.	Wytyczne Europejskiej Rady Resuscytacji 2015
19	Ssak	Ręczne bądź automatyczne urządzenie stosowane do odsysania wydzieliny z górnych dróg oddechowych.	Ustawa z dnia 8 września 2006 roku o Państwowym Ratownictwie Medycznym (t.j. Dz. U. z 2017 poz. 2195, z późn. zm.). http://prawo.sejm.gov.pl/isap.nsf/DocDetails.xsp?id=wdu20061911410 [dostęp: 10.07.2018]
20	Teletransmisja	Przesłanie zapisu EKG pacjenta za pomocą telefonu do dyżurnego kardiologa.	Wytyczne Europejskiej Rady Resuscytacji 2015
21	USG	Urządzenie do wykonywania badań obrazowych z użyciem ultrasonografii.	Definicja opracowana przez zespół ekspercki
22	Wywiad dyspozytorski	Algorytm procedur w trakcie rozmowy ze świadkiem zdarzenia w celu doprecyzowania zdarzenia i zadysponowania odpowiedniej liczby zespołów ratownictwa medycznego do zdarzenia. Rozpoznanie czy jest konieczność wysłania ambulansu, czy należy odesłać chorego do przychodni.	Definicja opracowana przez zespół ekspercki

ZASTOSOWANIE INFORMACJI O ZAWODACH

Wsparcie dla pracowników i klientów instytucji rynku pracy w zakresie:

- skutecznego podejmowania decyzji dotyczących wyboru zawodu, pracy/zatrudnienia,
- nabywania nowych lub rozszerzania już posiadanych kompetencji zawodowych,
- zmiany kwalifikacji zawodowych zgodnie z potrzebami rynku pracy,
- dopasowywania treści szkoleń kontraktowanych przez urzędy pracy do potrzeb rynku pracy.

Wsparcie dla różnych grup interesariuszy w zakresie:

- poradnictwa i doradztwa zawodowego,
- tworzenia i aktualizacji ofert szkoleniowych dla rynku pracy,
- dostosowania oferty kształcenia zawodowego do wymagań rynku pracy,
- tworzenia i aktualizacji opisów stanowisk pracy,
- przygotowania lub aktualizacji opisu kwalifikacji rynkowych wprowadzanych do Zintegrowanego Systemu Kwalifikacji.